

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeüött pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés 's nyugalmazás; halálozás; kincstári új ügyvédségi állomások; eszmetöredékek föld- és víz-utaink érdekében; Zalamegye és Hajdúkerület közgyűlése; erdélyi ügyek; a kisdudovai-intézeteket Magyarországban terjesztő egyesület közgyűlése; athenaeumi gyűlés; hivatalos nyilatkozat; budapesti napló.)

Spanyolország. (A' spanyol miniszterkrisis okai; 's a' hirlapok ez iránti véleménye; kir. rendelet; elegy.)

Anglia. (Az indobrit hadsereg részére parlamentári hála szavaztatik; indítvány az alsóházban a' gabnatörvények azonnali megszüntetését czélzólag.)

Franciaország. (Hadi mozgalmak Algirban; a' francia és orosz hatalmasságok közti közeledés előjelei; elegy.)

Engyelország. (Újabb lázadási merény Posen nherczegségben 's ezt érdeklő katonai hivatalos jelentés.)

Elegyhír.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő es. 's ap. kir. Fels. F. is c. h. er. Károly ungvári k. kamarai praefectust és Keszlerffy János m. k. kamarai titkorkot m. k. udv. tanácsosokká kinevezni, Petz Venczel fehértplomi k. s. hivatali ellenőrt nyugalmazni 's T. a. P. er. Henrik asztalosmester vezetéknévénél. M. e. r. n. y. i. re változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

A' nm. magyar kir. udv. Kamra a' káránsebesi kir. s. hivatalnál Schild Antal előléptetése által megüritt pajtásorségre V. a. r. a. d. y. Lipót aradi alkalmazá; Györgyóvics Ignác kir. ellenőrködő s. órázsamester f. é. j. a. n. 31-én meghalozott.

Ő es. kir. ap. felsége F. is c. h. er. Károly ungvári k. kamarai főfiszter, és Keszlerffy János m. k. kamarai titkorkot m. k. udv. tanácsosokká kinevezni, Petz Venczel fehértplomi k. s. hivatali ellenőrt pedig k. nyugalmazni méltóztatott. — A' nm. kir. udv. kamara a' Schild Antal előléptetése által megüritt káránsebesi s. ópajta órségre V. a. r. a. d. y. Lipót aradi s. hivatali körlovagot alkalmazá. — Györgyóvics Ignác p. u. hó ellenőrködő s. órázsamester f. é. j. a. n. 31-én meghalozott.

Ő es. ap. kir. felsége a' b. á. n. s. á. g. i. és arad-modenai kincstári uradalmakban létező temesi, nagy-beeskereki, verscezi, lippai, lugosi, oraviczai, pécskai és aradi kincstári ügyészségeken felül, még Csátádon, Szőregen, Dentán, Rékason, és B. ó. s. á. g. b. n. összesen öt új ügyészi hivatalt oly módon méltóztatott legkegyelmesebben rendszeresíteni, hogy a' temesi, lugosi és pécskai ügyészségekhez egy egy segéd, — azonkívül a' temesi ügyész mellé két irnok, a' többiekhez — pedig mindegyikéhez egy irnok, és egy hajdu adassék.

Az ügyészek 600 pftnyi évi díjjal, 50 ft. irószervátság általánnyal, szabad lakással, 80 pozs. mérő kétszeres, 104 p. m. zab, 288 mázsa szén, 6 szekér szalma, és 30 öltői-fából álló ellátási díjjal; — a' temesi ügyészségi segéd 400 pftnyi évi díjjal, 's 150 ft. lakkbérrel, — a' lugosi és pécskai segédek pedig 300 pftnyi évi díjjal, és 100 ft. lakkbérrel, 's mind a' három külön 25 p. m. kétszeres gabona és 20 öltői ellátási díjjal; — az aradi ügyészségi irnok 300 ft. a' többi 14 irnokok pedig 200 ft. évi díjjal, és mindnyájan 48 ft. lakkbérrel, 21 p. m. kétszeres búzával és 6 öltői ellátással ellátva.

Azon egyedek tehát, kik a' fennevezett legkegyelmesebben rendszeresített új hivatalok egyikét elnyerni ohajtanák, e részben folyamodványukat az elévzett tanulmányok, eddigi hivataloskodásuk, uszta erkölcsiségük, 's a' törvénykezési pályán szerzett ismeretük iránti hiteles bizonyítványokkal ellátva a' nm. m. kir. udvari kincstárnál vagy a' temesi k. kincstári igazgatóságánál benyújtani ügyekezzenek.

Eszmetöredékek föld- és vízutaink érdekében.

I. Rendes hálózat szükségé. Mivel mondani és írni szokás, hogy e' vagy ama város az ország szíve, jogosan állíthatjuk mi ezt Budapest iker városunkról. Ugyanis itt központosul minden szellemi, anyagi, szóval azon hatályosabb életető, mely mellett föld- és vízutaink elkerülhetlen hálózata akartalan is észbeölik fővárosunknak az ország távol részeivel — de kültartományokkal is érdekelő oly kaposviszonya, mely e' hazát ipar-, kereskedés-'s anyagi jólétre, polgárisodásra, méltányos és rég érdemelt fokozatokon felvezérteni tudná, és azon polczra emelni, melyre az ezer éves átoksúly alatt görbedő magyar leginkább önféjűség miatt nem vergődhetett! Naphöl áldásképen kifolyó sugaraknak képzeliük: a' fővárosban összesített föld- és vízutaink szerkezetét. — Sem szellemi sem anyagi előmenetben vágtatva nem haladhatni — non datur enim saltus in natura; — mi ellenkezőt tanusítani látszik, az csak merő fény 's halandót veszélyeztető bolygó égitűszerfelett örvendhetünk a' hálózat méltányos elveit, fővárosunkban központosulandó föld és vízutaink*) tervezete homlokzatán szemlélhetni. — Vízutaink rendezését illetőleg, more patrio: a' sült galambnak szájba röpp enését, csak szokott meg-

híusulandó reménnyel várandjuk; és míg boszankodunk azon, hogy Dunánk hullámival a' flumei tengerpartokat nem szokíthati: bizony mondom nektek, itt volna ideje, a' természet utmutatása után rónáinkra ügyelve, egy esathálózat nagyszerű eszméje felkarolásával korszerűen haladni. Csak buzgó és Európa egyik híres vízmérnöke Beszédes József ur duna-tiszai hajózható csatornája létesülésében lelhetni vízutaink hálózata azon kulesára, — mely módosított egyszerű folyam-átmetszési alakban — közvetlen öszszeágzó nagy folyók által fővárosunkkal a' haza távol tájait is élénk forgalomba vonhatná; a' duna-tiszai tájak nagy terjedelmű moesárai kiszárita, 's a' föld értéke 50 pcenttel magasb lenne; — a' puszták betyára don Quixotte nyikorgó szélmalmai helyett nagyszerű vízmalmokat csodálattal szemlélne; — e' hajózási csatorna torkolata Maros folyamának nézvéen, — ezen, Erdély határvonalai őserdejéből milly jutányosan lehetne épít 's tűzifa-szállítást a' duna-tiszai látnak tájakra, Budapestre eszközölni, — onnan, hol egy öl keményfa 3—6 v. ft. helyben 's t. b.

Emeltt középponti csatorna-hálózatba felveendő lenne, 1) egy Szathmárnémetinél kezdendő hajózási csatornának Debreczen és Szoboszlóigani vonalzata, mely e' tájban a' Berettyón alá, az egyesült Körösökön Csongrádnál a' Tiszába lenne ömlendő.*) — De az Erdély felső része vizeit felfogó egész Szamos folyót is erre vezérhelhetvén, Debreczen élénkölése mellett: a' tiszai felső megyék részleges árvízmenekvésnek örülhetnének. Különben — az elszigetelt erdekek tömegéből czélszerűségének kibonyolulását, technikai létesíthetőségét, csak előmunkálatok biztosítandják. 2) — Szathmárnémetiből Debreczenen, Nagy-Várad táján, N. Gyulán, Tótkomlóson, M. Csanádon-, az Arankán hosszant Zenta ellenében, a' Tiszával egyesülő nagyszerű hajózási csatorna létesüljön, mely által a' Szamos, Berettyó és Körösök vizei felfoghatók 's a' terjedelmes moesártérek vízteleníthetők lennének. Föld- és vízutaink sokoldalú értéke követeli: hálózatukkal a' haza szívéből indulni; ne tegyünk par force az aludnai tájakon részleges, külön-nemű úthálózatokat; ezzel az anyaország részben ugyan, de mint központi erő gyarapodni soha nem foghat kellőleg!

II. Vaspályák, műutak; és vajjon ezek a' hajózási csatornák elibe teendők e? — Használható és tartós utak napi szükséges létén kétkedni sem lehet. Többek közt ugyanis közlekedés-könnyítők, külbél forgalmat azonnalmértékben élénkítők, mellyben kereskedést, üzletozést, általok bizosítottatnak, magán és országos ügyek befolyására, üdvös sikerülésére gyámul szolgálhatnak. Ők az ipar- és kereskedés, erdvényeinek fenhangu hirdetői; — Ők annak legdelibb előzvényes rugóji a' szellemiakkal karöltve; végre Ők polgárisodásunk hővmérői. Minden status érdekébe legyen tehát szöve: ezek czélszerű létesítése, fentartása.

Miként rendszeresíthetni utainkat, a' mint ez a' kereskedés emelkedése, virágzása 's jólétével öszszeforrott, mint nyulhatni szakértve e' tárgyhoz? Utépítési rendszereken végig futva, lehetlen azok balhiedelmén nem sajnálkozni, kik a' vaspályai rendszer — egyébkint méltó 's üdvös felkapásával, minden egyéb műut-'s csatorna-építést jövőre szükségtelennek állítanak. Mutatja ugyan tapasztalás a' vaspályák okos tervezete és létesítése mellett: hogy vállalkozók mindeddig hízogó erdvényekre vergődtek; — míg egyéb műépítés körül — a' fentartási, felügyelési kiadásokat is alig egyensúlyozva, csak szegényen fizetett. Illy esetben siker fejében azok előbbre teendők ugyan, de egyszersmind nem következnek: hogy vaspályák „mindenütt“ — hol a' jó ut kívánatos, kedvező kilátással tervezhetők; 's hosszu időbe kerülend, míg azok a' gyakran terhes körülmények változtával, egyes megyék szükségéit pótolni foghatják. Azonban idővel kívánatos lesz: azokkal helyzethöz képest alkalmas mellék-műutakat kaposba hozni 's így kiülő erdvényekben könnyeden részt vehetni a' nélkül, hogy az általános vaspályalától megszállott pénztelen magyar, már csekély igények érzetében, vaspályát teremteni álmódjék.

Nem egyszer hallhatni ohajtásokat: vajha utvállalásokban a' kormányrajtunk segítne. Igaz ugyan, hogy e' czél nyomadékosan eszközölthetessék: annak segédkezén nyugpontot lelhetni; ugyszinte ott, hol öszszes tartományok belszerkezeti élete, jövője feltételei, vagy a' status érdekében fekszik: vaspályáknak bizonyos kitézőtt irányban vonalzata, mondom, ott a' kormány atyai gondoskodásában bizva biz-

ton megnyughatunk. De kine hagyá helyben, hogy az utóbbi év tizedben épen utépítésre a' legjelebb kormányoktól, tetemes pénzösszegek adattak alataloiknak kölcsön. — Háríthatlan akadály vaspálya-'s műútépítés körül: hogy üdvös követkevényei 's az általok előidézett jólét, kevésbé áradó az egész tartományra; a' részlegesség lényegéről pedig az egészre vonatkozva: csak nagy idő lefolyásával kamatozzák illón a' rájuk fordított költséget. Vaspálya és műút csak az általok közvetlenül érintett helyek és táj kincsforrásává alakulhat, — míg távolbeliek eddigi üzérkedéseikben keresetükben esökkenést, a' gyakran majd végtelen időben rejő új egyensúlyig, tapasztalni kénytelenek. Ez utóbbiakat amazokkal, utépítési közös és vánterhekben „egyenlő“ részesíteni — élvezhetési arány szempontjából — nem lehet; mi is vagy más ehez hasonló csak egy alapítandó „engedélyi rendszer“ (Bewilligungs-system) által mellőzhető. Csak ez által érhetni el a' legsikeresebb irány- és valódi polgári haszonnak szemügyre vétele mellett: föld- és vízutak létesítését, mellyek kamatja — midőn azok Angliában 6 és 140es osztléokra mutatkoznak — nálunk csak a' szokottakra (osztalékokra) rughatnak fel. — Jelenkorunkban Franciaország az, hol műutak építése státusköltségen esökölötteték. — De vessünk körünkben egy pillanatot: dicső uralkodott M. Theresia volt az, ki a' Prágának vezető's Karinth és Stájer tartományokat általszólo, fő utvonalokat czélszerűen első rendezteté. És ha a' harcmezők tisztelői: önkénykedő, hatalmas világrombolóknak oltárokat tudnak emelni, ugy azt inkább olyak érdemlik, kik a' bércek szük és veszélyes ösvényeit műutakká varázsolják által, — 's így mint a' közjó előmozdítóji maradandóbb emléket — késo utókorban is megtiszteltetésük tanujául — hagyandnak magok után!

Legyenek föld és vízutaink bár magántársulatok által építendő: méltányos 's helyzeti körülményinktől függő 's többször említett rendszeresítést a' kor kívánatának megfelelőleg alapítani szükséges; ha csakugyan százados jámbor ohajtásinkkal elpenészedni sgyermek nemzethez illő játékot folyton ulti kedvünk nem lenne. Illy magántársulat érdeke minden oldalait feszegetve, utépítés bevégeztével főfeladat: annak legezészerűbb 's legjobb kezelhetését tűzze ki. De állapota a' státusétol abban is különbözik, hogy ez soknak tekintetbe vétele mellett mindent fogatosabban esközölhet; mi okból imennek még oly talpraesett intézkedése: amannak mindenben példát nem nyujthatnak. Egyrészesvényes társulat alapulásánál tehát bizosítottéknak vélem: a' föld- és vízut elkészültével, ennek ügyét „egy személyben“ központosítani, 's őt felelősség mellett olykép kérdőre vonhatni: melly annak önérdékét, az ut és részvények kedvezésével legszigorubb alpra szilárdíthassa.

Nehogy a' kitézőtt fenebbi kérdések tárgyalásától igenis eltérni láttassam, ugy vélném: vonassék vaspálya Budapest fővárosból Bécsnek, Debreczennek (később Erdélybe hosszabbítandó), végre a' harmadik Fiumének, — mindnyájoknál a' közükbe eső nevezetesen piaczoktól érintve. Távol városok, a' vaspályát közelítő vonalokban: mindenkitől 's bármely áruszállításoknak nyílt, kevés költségű kisebb hajózható csatornák, műutak által lennének vele öszszekötve. — Én vaspálya-ellenesség nem vagyok, sem pedig azon hiedelemben: hogy a' magyarnak mint erre végkép megnevérett 's értetlennek, az iparébredést Ádám ősapánk fügelevél-ruházatával kezdeni 's csak lépcsőnkint, szamos századon keresztül ohajtanám őt o. a. emelni, hova nemzeti jólét's míveltség önértetében az angol-és francia, már eljutott vala; de legyünk igazságosak, mert e' világ sok eseményei körzetében, a' természet követeléseim álkorszemlelileg tulrohanni nem lehet. Azaz: minden, — külbélipar-kellő kifejlődhetésének tárt karok-, epedő szív-, józan gondoskodással elibe törő nemzedék: folyóji szabályzásában, moesárai kiszáritásában, és hajózási csatorna-hálózatban vélje helyesen rejleni honjának paradicsommá alakulhatási egyik alapját. —

Kedves atyámfiai! feldolgozandó előbb e' szegény hazában az első 's legolcsóbb iparemelyű: a' vizerő. Bölesen álltátok 's már rég valósítátok ez eszmét Anglia, a' németalföldi tartományok 's részben Franciaország is. Kiszáritandó előbb azon tenger moesárság, mellyet utóbb majd a' volt víztérek értékét hihetlenné emelő vaspályák átszelendik! — azon istenkéz áldotta téreket, mellyek dús rónáin számtalan csinos és népes falu a' magyar faj gyarapodását előmozdítandja; és minekutána a' nemzet öszszes jóléte, forgalmi erül szolgáló 's egy szegényebb nemzet pénzerejének

*) Terjedelmesh általánosb értelemben: vaspálya-, mű és egyéb utakat föld-, — hajózható folyókat víz utaknak nevezhetni. K.

*) Tulajdonképeni földmunkák csak Sz. Németi és Szoboszló közt, — alantabb vízszabályozások történnének. K.

megfelelő hajózási esaternahálózat teremtve leend: csak akkor nyulhatni nagyban vaspálya-hálózatához. Feledni nem kell: hogy a vaspályák élénk személyszállítást igényelnek, hogy ezek tömeges kereskedési forgalom kötővonalul alapos kilátással csak oly tartományokban szolgálhatnak, hol az összes anyagjólét gátlóké — megelőző vízmunkálatok által — már tova gördített. Ezen kell a magyaroknak is tulhaladni. Tisztább fogalom okáért, de részrehajlási vádat is mellőzni akarva tegyünk egy ugyanazon irányban építendő vaspályát, egy hajózási esaternát egyenvalaiba:

a) Csatornák annyiba mint vaspályák nem kerülnek; ezeknél a gyakran előforduló tetemes földmunkát, gépeket, tüzelékszert stb. számíttva. Szegény s az ipar küszöbén a lig túllépő — pénzkölesönvétele, kamatfizetésre tehetlen nemzet, addig is, míg errenézve képességet nyer: hajózási esaternára és hálózatra tegyen szert.

b) Különös tekintettel az árucikkék tömegére, esaternának olcsóbban szállíthatni, mi a mezőgazdaság különönmű terményeire is kedvezőbb.

c) Vaspályákon személyek, áruk gyorsabban haladnak; és ott, hol az élénk forgalom esaternázás s műutak által máris nagy fokra emelkedett: felváltó rugóul vaspályák a esaternák fölé állítandók.

d) Téli közlekedés elsőbbségével bírnak vaspályák a esaternák felett, ez utóbbiak 8—12 hétig jéggel borítottak levén; de a vaspályai közlekedések sem szenvednek keveset hófuvatagok által.

e) Hajózási esaternák több czélnak felelnek meg. Ezek ásatása ugyan is a környező táj értékét gyakran tetemesen öregbíti; a vonalba eső mocsárok kiszáradhatók; rétek öntözése a súlyed marhatenyésztést emelhetik; a esaternára vizet mógéphajtásra — ember s baroméró nagy kímélésével — használhatni.

f) Csekélyebb eséssel bíró síkföldön szoktak leginkább hajózási esaternát ásni; ottan, hol t. i. utépítési anyagok rendes hiányozásában, műutat nem építhetni, — más névalattiak is pogány roszszak szoktak lenni. Illy tájakon olcsóbb, egyszerűbbet vizuti közlekedésnél nem lehetni. De még onnan is kiténik egy hálózat szükséges léte, mert csak ez által szállíthatni 20—40 mérföld távolságra be, p. o. alföldünk síkjaira utépítési anyagokat, mellyeket kisebbszerű műutak előállítására vaspályán csak nem szállíthatni, t. i. követ kőszenen venni.

g) Hajózási esaternák által országos folyamok olly öszszeköttetésbe hozhatók, melly a külön meszszetáják viszonyait — további költségét nélkül — szerfölött javítani s fokokint öregbedő elválhatlan láncolatban tartani képes.

h) Olly országban, mellynek évenkénti iszonyu árvizei a nemzet gyéren gyűjtött lókéül magukkal sodorják, hol a folyamok szabályozása égbekiáltó szükség; hol a faszükség fenyegető; hol a kőszén az angolokénál mulhatlan drágább, ugy a vas is; hol a nemzet szegény stb. vaspályák felett időszaki elsőbbséggel bírnak a hajózási esaternák.

i) Iparnak eléggéki nem fejlett hazában vaspályák vízutakkal versenybe ne állíttassanak. p. o. Pestet Béccsel vaspálya által egybekötni akarván: azne Duna-hozszant — hol mindkét part gőzhajózást élvez — történnék, — de mindenesetre a Dunától távolabb eső s jobb közlekedés híjjával levő tájakon. Helyesen fog tehát történni: azt Béccsből Soprony, Győr és Fejérvárnak vezetni s ennek határában a pest-fiumei vaspályával érintkezésbe juttatni.

k) A esaternára szállító ereje, t. i. a vízinyen van, — míg a vaspályáknál a tetemes, minden egykét vontól után letett, és 15 év alatt megrothadt ászok-alapzatok; költséges szállító-erő; állandó felügyelési „nagy” személyzet; drága gépek stb. vagy a kamatokat szerfölött esőkentük vagy a szállítást drágítják. A hajózási esaternától e két pont körül többet várhatni.

III. Miért nincsenek jó utaink? Erre minden felelni fog, ki hosszabb utra valaha kénytelenített. Roszszaságunk néhány okait elősorolandom.

Jó utaink nem lehetnek, míg azok létesítése s felügyelése körül szokottan járandunk el. Nálunk t. i. ha végre nem mondom mű- de egy közönséges országutépítésre az engedély ki van küzdve: arra illeleg elég költség nem adatik. Minthogy pedig azt mindamelllett létesíteni „kell” kénytelen a mérnök olcsóbb utépítést tervezni, költségkímélésből az elkerülhetlenül javítandó pontok körül is szemethunyva; és még is az illető hatóságok rettentőn esalatva érzik magokat (?), a „causa causae”: mert a létesítéshez ugyan jelen álladalmunk körzetéből folyó — bármely utmódon s követeléssel kirendelt jobbgyerő haszonvétele czéliránytalan; — mert kínos vajadások közt születik meg azon pillanatnyi jó út, — mellyre — már mint örökké tartandóra ezután csak gyér figyelem annál gyéreb sugára fog világítani; — mert az ut állandó fentartása s felügyeléséről csak a mondott és irt szónál maradván: e tárgyak a

jó istenre, legfőlebb némely falusi egyedek becsületére, kupakos böles belátásaikra hagyatnak stb.

Jó utaink nemléte okát szellemin is nyugtatom. T. i. ferde neveltetésünk képtelenit napkeleties elfogultságunkból kivergődni s a káros mindennapiságon, más nemzetek dicső példájára, e tekintetben is tudadni. Őszintén valljuk meg: gyengén bírnak felfogni, megítélni számtalan jótékony viszonyt, mellyekkel föld- és vizutaink czélszerűn ejtett hálózata, — közvetve vagy közvetlen nemzeti jobblétre hatnak. Hanyagság bélyegére ismérhetni, mellyel gyakran legalkalmas kereskedési helyzet, építési anyag közléte s olcsósága mellett: mű- vagy csak türhető országut helyett feneketlen sár vagy saharai homokszalagot pillantunk meg. — Oka az is: hogy Magyarország jó nagy része — különösen alföldje — utépítési anyagban szűkölködik; — míg tehát hajózási esaternahálózat nincs, legjobb akarat s elszántság sem segíthet a dolgon. — Továbbá, a föld becsé fokokint emelkedvén: a határokon szerteszáguldo utak árkok közé szoríttatnak, míg ezek földje utközépre kerül. De mint borzad a jámbor utas illy módon alakult — egyébkint gyönyörűn kisinórtott uton! mert tavaszi s őszi tartós esőzésekkel, megegy tölesér-öblű kátyolnál csoportulnak öszsze egy állatkínzó társulat utazó tagjai, a sárban megfenekléstől a cifra t—t—ék sem segíthetvén.

Elhanyagolt utainknak társas s kereskedelmi viszonyainkra káros hatását következő pontokban vélem felvilágosíthatni: a) külföldi utas idővesztése — jó utak hiányoztatában — kípótolhatlan. b) Bárminő szállítási szerek előfogat barmaikkal — birtokosaik rovatára szörnyen szenvednek. c) Legjobban elgöngyölt árucikkék is vagy agyon rázatva, vagy tartós esőzéssel megrongáltan, még feneketlen sárba is dobathatnak. d) Súlyosbíttja a szállítványokat takarás- s aratáskor, kivált midőn a gazda egész reménye időkítés s használatbanközponosul. — A sanyargatott barnok megrongáltan ösztavaszi szántásra csak ügybajjal szolgálhatnak; mi okból leendő reményei hiúsultával hanyagon végzi azt a földművelő. e) Belkereskedők gyakori árvesztéseget tünni kénytelenek az árucikkék elkéste miatt. f) Ugyanezek s a termények rosz utakkal majd kétszeres árúak. g) Többféle termény hosszabb szállítással jóságából s így értékéből vesz. h) Végre a mint terményink belöldi szükséges mennyiségének szállítási-ugyanak külpiaczra tengelyzése költségit öregbítik az ország jövedelme csökkentével. Érzik e hiányt leginkább a Ludovica muntba vágó utvonalonok. Adony, Kovács Elek mérmők.

Zalamegyei közgyűlés. Ez évi első évnegyedes közgyűlésünket mart. 2án kezdettük, mellyet főisp. helyettes ő méltósága K. J. első alispán urnak beteges állapotamiatti meg nem jelenhetésének s ezért a megye állapotáról tétetni s előlegesen fölvetetni szokott évnegyedes jelentés elmaradásának megemlítésével, s azon a KK. és RRhez intézett felszólítással, hogy a tüstint felveendő több megyéből érkezett igen fontos tartalmu levelek felett komoly és higgadt kedéllyel tanácskozzanak, nyitott meg. Mielőtt azonban e levelek szönyegre kerültek volna, H. J. k. emelte panaszszavát az ellen, hogy a mult nov. közgyűlésben mondott beszédek a szabadelvi párt organuma a P. H. nemesak egész terjedelmökben nem közölhetette, hanem némely szövegeknek egyedül csak neveiket tehette ki; a többi lap pedig vagy elferdítve, vagy a legérdekesebb helyeket kihagyva adá és adhatá azokat; s azt indítványozta, hogy e tény az előleges sérelmek közé jegyeztessék föl. Az indítvány Cs. L. tb. által pártoltatva általános helyeslésre talált; felszólalt azonban D. F. tb. ur: e tényt nem lehet, ugymond, a sérelmek közé jegyeztetni, mert nem ez a valódi sérelem; s míg az előleges vizsgálat fen fog állni, addig más közléseket nem is várhatni, hanem az a valódi sérelem, hogy szabad sajtónk nincs, ennek kieszközölését pedig nemesak Zala, hanem a megyék legnagyobb része utasításai közé sorozta már; azért most csak azt jegyeztethetjük föl, hogy követeink jövő országgyűlésen azt előlegesen sürgessék, és ez lett a végzés.

Most tárgyalás alá jöttek a megyéből érkezett levelek, s először is azok, mellyek a horvát ügyi sérelmek s ezek következtiben Bécsbe küldött vagy küldendő követei el nem fogadtatása miatt keletkeztek; ugy mint: a két pesti levél, a pozsonyi és zágrábi. Ezek minden mellékleteikkel egész terjedelmökben felolvastattak. S mivel ezalatt az idő délutáni fél egyik haladt, Cs. L. tb. indítványára a vitaközás másnapra halasztott. Mi előre csak azt jegyezzük meg, hogy az olvasás alatti mély esendet csak néha néha szakasztotta meg egy a terem átvonuló moraj.

Mart. 3án. A tegnap felolvastott levelek feletti vitát Cs. L. tb. kezdé meg mondván: ha a kormány Zalamegye felszólalását a horvát ügyekben figyelemre méltatta volna, ugy a jelen igen ingerült állapot is elmaradandó. Kifejté ezután szövege — mint és miért jutott a dolog odáig, hogy az utolsó horvátországi tartomány-gyűlésen már olly ha-

tározatok hoztak, mellyek a korona egységének és az ország integritásának felbontására czéloznak. Kérdé ezután szövege: illy súlyos, illy aggasztó körülmények közt a conservatívek mit művelnek? ok conserválnak — felelé szövege, s mit tegyünk mi szabadelvűek? kérdé ismét és felelé: eddig ha baj fenyegette alkotványunkat, két uton segíthetünk magunkon: felirtunk t. i. vagy ha súlyosabb volt: a baj ő felsége elibe siettünk panaszunk előterjesztése végett; minthogy azonban a felírás már most többnyire sikertelen marad, ő felsége színe elől pedig elzáratunk, nincs egyéb hátra, mint hogy a felforgó ügyben egyetlen mentőszerünkhöz folyamodjunk, az országos sérelmek nagy tömegét ez egygyel ismét szaporítsuk, és ez alázatos indítványom. Cs. P. tb. szokott esipős modorával a pesti közgyűlésben elmondott, s ismételtetett e s kifejezéseket ujjlag elmondván, a báni helyettségnek a zágrábi püspökre ruházatásával meg nem elégülését nyilványítván Cs. L. tb. indítványát pártolta. T. K. főszolgabíró beszédének széles áradatiban önté ki fájdmalmát a magyar alkotvány gyengülése s az alkotványos jogoknak egyenkinti enyészete fölött; s ezeknek okozójul a villongást, s a lelkettségét, állítá főleg, Cs. L. táblabíró indítványát pártolván S. M. bíró jelen aggasztó és igen szomorító körülmények felett könyező szemeit azon vigasztalással szárítottta meg, hogy azoknak okozója is lefutandják egykor pályájukat, mint lefutották már többen, kik illyenek voltak. S a baj orvosoltatása végett nem akart jövő országgyűlésig várni, hanem addig is Nádor ő felsége közbenjárását javasolta kikérni.

Deák Ferencz tb. előre boesátva, hogy a szabadelvi párt az illy sérelmeken nem örven hanem ha történnék, ellenök felszólalni törvényes kötelességének tartja. Igy folytatá igen tanulságos és soha nem sértő beszédét: minden véleménynél kettő a párt, egyik absolutismusra, a másik anarchiára törekszik, valódi neve alatt azonban egyik sem működik, hanem az absolutismus, rendet, az anarchia, szabadságot tűz ki lobogójára. Azért jöllehet egy részről örvend a kormány által nyilványított elven: hogy rendet akar behozni; fél mindazáltal más részről, hogy ez a rend absolutismusra viszen. Jól tudja ő, hogy rendet csak erős kormány eszközölhet és tarthat fen, azért kívánja is, hogy a kormány erős legyen. S itt kifejté szövege: mellyik kormányt tartja erősnek? azt t. i. melly a törvényt maga is megtartja, és mások által is megtartatni tudja és akarja; és nem azt, melly a hatalom birtokában levén a törvényt sérti mivel sértheti; mert ez nem erő, hanem szellemi gyengeségnek jele. S eléré a kormány a czélba vett rendet azon uton, mellyen azt elérni akarja? Szövege kétkedik, mert Hont, Bihar és Horvátország ellenkezőt bizonyítanak. — Hogy a kormány a horvátországi tartománygyűlésen mind azoktól megtagadá a szavazási jogot, kik báni levél által nem hivattak oda, szövege nem helyesli, nem is vitatja azt: vajjon az előbbi szavazás mód helyes volt é, vagy helytelen? elég: hogy az törvényes gyakorlatban volt, mellyet egy felsőbb rendelet által megsemmíteni, épen nem alkotványos lépés. — A pesti küldöttségnek Bécsben történt el nem fogadtatásáról szövege azt jegyzi meg, hogy az méltatlan bánásmód volt, ez pedig eddig még mindig több keserű, mint édes gyümölcsöt termett. Az 1770ki rendeletre hivatkozni szövege szerint nincs helyén, mert a nemzetnek fejlődéséhez járulni törvényes joga van, mellynek gyakorlatában is volt. Valamint arra hivatkozni sincs helyén, hogy a törvényes formák nem tartattak meg, mert szövege kérdi: hol vannak azok megírva? — Mit mások olly gyakran emlegetnek, hogy a főispáni helyettesek a kormánypártot erősíteni minden áron törekessék, szövege nem hiszi, hogy ez ő felsége akaratjával történnék, mert a végrehajtó hatalom ugy is egészen ő felsége kezébe vagon letéve, és ereje elég van annak eszközölésére; a törvényhozásban is fél rész az övé, mert jóváhagyásától függ minden, s a másik félnek feléről is több okból azt lehet állítani, hogy az is övé; hogy tehát még a hátra levő részecskét is kezére kíváná játszani, szövege épen nem hisheti, mert ez igazán annyi lenne, mint absolutismusra törekedni. Végre azon véleményét nyilványította szövege, hogy ő a „jelen sérelmes ügyben sem felírni, sem küldöttséget kineveztetni nem kíván, hanem kívánja, hogy az országos sérelmek közé soroztassék azon megjegyzéssel, hogy jövő országgyűlésre küldendő követeink annak orvosoltatását mindenek előtt sürgessék; kívánja, hogy hasonló intézkedésre minden megye szólíttassék fel. Szóltak még többen is a dologhoz. Egyik a nm. hitótanácsot a kormány ellenörének lenni mondván, azt kötelességére kívánta emlekeztetni. —

Másik a követei elutasításából felmerült ellenmondást emelte ki. A kormány, ugymond, mindig bizodalomra serkenti alattvalóit, most pedig, midőn bizalomteljesen hozzájárulni kívántak, elutasította őket. Azonban felírást vagy küldöttséget sem egyik sem másik nem kívánt. Végre

midőn szólani senki többé nem kívánt, a m. elnök ur D. F. th. urnak feljebb megírt véleménye szerint a határozatot közmegegyezésre kimondá.

A határozatban előforduló „mindenek előtt”-re K. J. első alispán ur azon észrevételt tette: hátha a jelenlévő még nagyobb sérelem fog előfordulni, vajjon ennek orvosoltatását utóbb fogjuk-e sürgetni? s erre egy kis vita támadt: egyik a „mindenek előtt”, másik az „előleges”; harmadik a „praeferenter” szót kívánta tételni határozatba és folyt a vita, míg D. F. th. ur közbeszólt mondván: csak maradjon ott a „mindenek előtt”, hisz mindenik ajánlott szó egyet jelent, csak hogy az egyik deáku jelentit azt, mit a másik magyarul; a mi meg is történt. — (Vége köv.)

Hajdukerületi közgyűlés. Folyó évi február 23-án kezdődött évnegyedes közgyűlésünknek a nagy olvasó közönség figyelmét igényelhető nevezetesebb tárgyai ezek: 1ször a még nálunk mind ez időig divatozó elnöki üdvözlés után, fűjegyzőnk azon indítványt tevő, hogy jövőre névze kerületünkben is annak belállapotáról szóló elnöki jelentéssel kezdették meg a közgyűlés, mely valóban üdvös indítvány közakarattal elfogadtattott s annak szíves örömmel teljesítését elnök főkapitányunk azonnal megígérte, valamint alkaptányunk is e részben az elnökségnek segédkezeket nyújtani szíves készséggel ajánlkozott — s így jövő évnegyedes közgyűlésünkben belállapotunkról bővebb tudomást szerzendünk. Egyébiránt itt megjegyzendő, hogy ama fenebbi indítvány koránsem azért tétellett, mintha bizony nálunk a közigazgatás és igazság-kiszolgáltatás némileg háttérbe szorított volna; oh! épen nem, mert bátran merem állítani, hogy e részben kerületünk bármelyik hatósággal versenyezhet, igen soknak pedig például is szolgálhat — mi minden esetre erőlyes kapitányaink igazságot méltányolni tudó buzgalmodkat s bölcs belátásu kormányukat tanusítja — ugy egyéb tisztviselőink fáradhatlan szorgalmokat ismérteti el.

Olvastattott 2or nádor ő fenségének, a kebelbeli fin és leánynevelő-intézetek, ipar, művészet, irodalom, társadalmi egyletek, égyezség-fentartási s jótékony intézetekről s közjóléti vállalatokról tudósítást kívánó rendelete — ennek teljesítése küldöttségre bízott — hová az illető kebelbeli városi tanácsok a létező intézetekről jelentősöket, azoknak alapszabályaik fölterjesztésével beadandják. 3or olvastattott a nm. m. kir. Helytartó-tanácsnak a mértékekkel viszsaélések tárgyában kelt k. intézvénye, mely intézvény, bár e részben czélszerű intézkedésink vannak, közhírré tételni határozottatott. — Figyelmünket nem kis mértékben voná magára azon helytartótanácsi intézvény, melyben tudunkra adatik, hogy Gallicziában és a határszéleken támadt mozgalmak miatt kerületünk székes városába egy osztály katonaság fog összevonulni s további rendelkezésig ott tanyázni, ugy szinte az is tudatik, hogy az élelmezés körül előforduló s egyéb kérdések elintézése végett Kassán működő országos főbiztosági-igazgatób. Vay Miklós ő excellentiájához forduljunk. Ezen k. intézvény, bár lakosaink jelen szük s mostoha időkben tetemesül terhelhetnek általa, jobbbágyi hódolattal fogadtattott. — Mindazonáltal a nm. kir. Helytartó-tanács megkérdetni rendeltett: hogy ha ezen rendkívüli körülmények által igényelt intézkedések szükségé megszűnik, a katonaságot tőlünk más-hova áthelyezni, a lakosaink által kiszolgált élelmieket pedig piaci árban elfogadni méltóztatassék, minek pártolását, ugy annak is kieszközlésére, hogy azon osztály-katonaságot, több egy máshoz igen közel fekvő városban szét-helyezni lehessen, nehogy lakosaink a legszűbb s nagyobb munkaidőt, takarmány-szállítással töltenék el, — b. Vay Miklós ő excellentiája megkérdett.

Olvastattott ns Pestmegyének azon hivatalos levele, mely szerint nádor ő fenségének 50 éves hivataloskodása ünnepélyét miképen lehetne valódi nemzeti ünnepélytel megülni? a felőli értekezés és tanácskozás végett, teljes hatalommal ellátott követ-küldésre hi fel bennünket. E végett két kapitányainkat kértük föl.

Nevezetes vala még néhány különféle h. böszörményi mesterembernek folyamodványa, melyben czéh-szabadték-nyerhetés végett kérték magokat a Helytartótanácsnak ajánlatni; itt meglepő vitakozások történtek. Egy részről elősorollattak a czéhek visszaélései, azoknak a műiparrai káros hatásuk, s miután a mult hongyűlésen követeinknek a czéhek eltörlésére utasítást is adtunk, az nem pártolattani véleményzetett, más részről is a czéh-rendszert káros léte is elismértetett, de igazságtalannak látszattott az, hogy míg törvény a czéheket el nem törlendi, addig épen a h. böszörményi mesteremberek fosztassanak meg attól, s így miután inast nem tarthatnak, legényt nem szabadithatnak, mesterségüket se folytathassák ugy — a mint különben folytathatnák, s csak kontárok lenni kényszeritassanak, azért folyamodványukat pártolás mellett fölterjeszteni méltányosnak állittattott. Ezen vitakozások eredménye lón, hogy folyamodványuk egyszerűen minden párt-

tolás nélkül küldessék meg a Hó-tanácsnak. A nyugtalanok hajdu atyafiainak ismét volt szőnyegen egy folyamodványuk — mi a méltóságos királyi biztoság elibe tudomás végett fölterjesztett. E gyűlésben el nem mulaszták a mérszárszék-bérlők is, hogy a hus árát följebb emeltetni ne kérték volna — de kérelmök most az egyszer hajótörést szenvedett s a hus ára 10 kron megmaradt. Ezek valának jelen gyűlésünknek nevezetesebb tárgyai, több kebelbeli ügy elősorolásával unatkozást okozni nem akarok. Dorogi.

Még egy szó a duna-tiszai csatorna ügyében. (vége.)

S most nézzük a terjedelmes „Észrevételek” íróját, kihez rövid, előleges intézett észrevételünk az, hogy nála pártosabb, részrehajlóbb észrevételezővel még alig volt szerencsénk találkozni. — És hát csakugyan nem lenne az érdem Beszédes urra nézve, hogy a pest-szegedi csatorna előleges munkálatait, saját költségén s merénylre megtevé?.. Ej, ej csintalan észrevételező! nem vevé ön észre, hogy a hosszú lólabák rövid köpenyvel he nem takarhatók. — Az „Észrevételek” szerint nincs egyetlen tény is a pest-szegedi csatorna dolgában, miért Beszédes ur méltánylatot érdemelje; s viszont Vársárhelyi urnak minden ellentései valóságos jótékony cselekedetek. Az „Észrevételek” Horváth urnak, Vársárhelyi urra tett némely élesebb kifejezéseit szőnyű rosz néven veszik, de arra viszont se-hogy sem emlékezhettek, mikép fogadá Vársárhelyi ur Beszédes „Komoly szözetében”; nem tudják az „Észrevételek” Vársárhelyi urnak azon valóban tudományos emberhez épen nem illő sértő közmondásait, mikkel Beszédes ur ellenében czikkében él; s mik közül a legesinosabb ekép hangzik: „Addig uszik a tők, míg elmerül” sat. Ezeket mondom nem tudják, nem akarják tudni az „Észrevételek”, hanem igen is tudják mindazokat, miket Horváth ur viszszatorlasképen elmondani, ugyszólván erkölcsileg kényszerítve volt. — S miután ez említett körülmény miatt az „Észrevételek” írója Horváth urra haragját a mint illik kifejezte volna, s ráadá-sul elmondotta, hogy a csatornák ásátása nem is valami ollyas dolog, mivel mérnöknek foglalkozni kellene és illenék, hanem ollyas, mit hajdúk által is el lehetne végeztetni. (oh bölcs Salamon!) Átnegy hosszadalmas átrágására Horváth ur kimerítő értekezésének; mellyen hogy szerinte mi sem leend alapos, megálló, azt az olvasó már előre tudhatta. — De nem is érdemes ám azon az „Észrevételekkel” vesződni, s rólok röviden azt jegyezzük meg: az „Észrevételek” ugyan azt mondják, fejtegetik, állítják s tagadják, mit Vársárhelyi ur mond, állít, fejteget és tagad; s habár a Vársárhelyi ur által elmondott nehézségeknek s felhozott ellentételeknek lényeges érdemet nem tulajdonítunk, mégis szívesen elismerjük azon szorgalmat, mellyel „a Komoly szözet” összeállítását az egész fejtegetésnek összeszerkesztése érdemét; de az „Észrevételek” összeállítójának, mint ollyannak, ki csupán viszhangja a Vársárhelyi ur által elmondott dolgoknak, egyáltalában semmi érdemet sem tulajdonithatunk. — Ki észrevételeket akar adni, annak mindenek előtt igazságságnak kell lenni.

Ezeknek rövid megérintése s felhozása után, térjünk át ismertetésére az eszmének, mely szerint Beszédes mérnök ur az általa javasolt és kikeresett pest-szegedi csatornát létesíteni czéloz; vizsgáljuk részrehajlatlanul át: ha vajjon lehetlen e a csatornának főrészen vízerő általi kiképez-tetése. — E végre képzeljünk egy vályut vagy faesatornát előttünk ollyképen helyezve, hogy annak egyik vége alább, másik pedig fölebb fekdüljék, azaz hogy annak esése legyen; képzeljünk továbbá annak felső végén egy vízzel kifogyhatlanul telli edényt, alsó végén pedig egy megföthetlen, egy fenéketlen edényt; helyezzünk továbbá a vályunak fenékére végesvégig földrészeket, de porhanyított állapotban, s olly mennyiségben, hogy a vályuban a víznek lefolyására tulnyomólag hely hagyassék. — S most nyissuk meg a vályunak felső végén levő vizedényt ollykép, hogy belőle a víz a csatornába hatalmasan átfolyhasson s mi történéndik?.. A vályuba tóduló víztömeg az elibe hányt porhanyu földrészeket meg fogja támadni, föl fogja olvasztani, s belőlök sebessége-szülte erejéhez mért mennyiséget magával elsodrand mindaddig, míg a vályuban elvinni valót találni fog, mindaddig, míg a vályu tisztára mosva nem leend. — Mi megtörténvén, zárjuk el felső edényünket addig, míg ismét földet helyezünk a tisztára mosott vályu fenékére; ereszkünk meg felülről ujjal a vizet s ki nem látja, hogy az előb-beni működés újra elő fog állani az előbbeni siker és erede-vénynyel; ki nem látja, hogy ekép tömördek földmennyiséget le lehet a vályunak fenékéből annak alsó végére egye-dül a vízerő által hordatni?.. Az időmennyiség pedig, melly e működésre szükséges lenne, függ a földrészek, a felet-tök átfolyó vízmennyiségtől s vízsebességtől; azaz: ha a porhanyított s elvitelre alkalmas földrészek öszszege két annyi leend, kellend azoknak eltakarításához is két annyi idő, egyenlő vízmennyiséget és vízsebességet téve föl természetesen; s megfordítva: kétszeres vízmennyiség és

vízsebesség ugyanazon földösszeget félannyi idő alatt hordaná el sat. — És kérdem, ezen felhozott egyszerű, de hű példában van e valami ollyas, mi az elmélet szerint meg nem állana? kérdem, van e valami ollyas, mit csak távolról is hypothesisnek lehetne keresztelni? Ha ebben nincs, úgy azon eszmében sines, melly szerint Beszédes ur csatornáját létrehozni akarja; ugy annak czélozott módoni létesítése — elmélet szerint — semmi ellenmondást nem foglal-magában, s hogy nem foglal magában, tapasztalás is mellette bizonyít elegend, azon számos átmetszés által, mik folyamok szabályozása körül hazánkban és máshol bőségben létesítettek kizárólag a víznek ereje által.

És most menjünk át megmutatására annak, hogy a pest-szegedi csatornának Beszédes ur által javasolt létesítése egy elvű a mi felhozott példánkban a vályu, az valóságban a pest-szegedi csatorna, azon állapotban, mellyben mára Dunából vizet felvenni képes, s meddig egészen emberi erővel képeztek ki; továbbá a vályunak felső végén levő kifogyhatlan vizedényt képezi a Duna, az alsó végén levő a Tisza; a vályuba hányt, porhanyított földrészeknek pedig megfelel azon kilenc millió köb-ölnyi földtömeg, melly a csatornából vízerő által kihordatandó, s melly vezérárkok s porhanyítás által készítették elő az elhordhatásra; végre a vályu esésének megfelel azon h e t v e n ö t lábnyi magasság-különbség, mi Pest és Szeged közt létezik.

Ha már az előadottak szerint, az elfogulatlan s vilá-gos itéletű ember elméletileg tekintve a dolgot, semmi ollyast nem lát, miből a csatornának ez utoni létesítése ellen kikelhetne; semmi ollyast, miszerint ez elv nyomán törté-nendő létesítést hypothesisnek merné keresztelni: ugy annál kevésbbé lesz hajlandó hitelt nem adni a Beszédes ur czé-lozta csatorna-ásatási modornak, ha neki megmondjuk, mi-kép a pest-szegedi csatorna semmi egyéb, mint egy nagy-szerű átmetszés, s hogy annak vonalán a tapasztalás által bizonyított átmetszési főkéllék, a négyezer nagyobb esés 100 ölenkint szinte megvan! A pest-szegedi csatornának főleg vízerővel kimélyítése tehát sem hypothesis, sem pe-dig ámitgatás, hanem olly vállalat, mellynek jó sikere mel-lett egyiránt kezeskedik elmélet és tapasztalás; olly vállalat, melly — merjük állítani — néhány év mulva történéndő dicsőséges végrehajtásával, egészen új csatorna-ásatási rendszernek leend életbeléptetője! — S hogy mégis annyit ellenzésnek szolgál ez egyszerű, talpraesett eszme okul, az nem máshonnan van, hanem épen az eszme egyszerűségétől, vagy tán nagyszerűségétől, vagy továbbá az eszmén alapuló kivitel újdonságától; melly körülmény, mióta világ és emberek vannak, mindig elégséges okul szolgál heves meg-támadásokra. — De sajnos valóban, hogy ez esetben az a-kadályok épen azon oldalról tételnek, honnét azokat szár-mazni látni legkevésbbé örvendetes tapasztalás. Vége. köv.

Erdélyi ügyek. Ó felsége idősb báró Wesselényi Farkas ő nmlgához, Középszolnok megye főispánjához f. é. jan. 5én kelt k. k. leiratot intézni méltóztatott, mellyben a báró-főispánnak tisztujtás alkalmakor tanusított ügyes eljárása s magaviselete helyeseltetik, s ez iránt ő felsé-gének legmagasabb tetszése nyilványittatik. — A M. és J. második, vagy székely Boquillonról értesít; egy székely t. i. minap a fapiaezről haza téro útjában egy cigányról által felkértek, hogy őt (a cigányról) és szatyrot venné föl sze-kerébe; mit a jószívű együgyű székely teljesített is. De alig ért a várhoz — körültekint, s látja: hogy a szatyor ugyan szekerében van, de a cigányról hült helye. Kiváncsilag megvizsgálja a hűllenül ott hagyott szatyor beltartalmát, és ime! — belőle egy eszemadt szép csecsemő mosolyog a mogorva székely szemek közé. De mit tegyen ő? haza vigye e az ártatlant, kit a földi nyomorok legedzőbbike a szülei könyörtelenség már bölcsőjében üldözni kezd? ezt kérdé a székely emberszerető szivétől; s már már i g e n e hajlott, midőn — meglehet durzás felesége, vagy épen a cse-kély gazdasághoz aránytalanul mért gyermekszám jutván eszébe, szekerét rögtön viszszafordítja, egy koresma előtt megáll, a szatyrot hűged nyugalommal, de olly ovatosság-gal, mintha legalább is a leopoldi oklevelet tartalmazná, a löcsre akasztja, s maga betér a csapszékbe, honnét az ablakon át észrevétlenül kimelel. Mintegy félóra várakozás után jó egy katoná, ez a szabadon függő szatyrot, mellyben legalább is egy tál puliszkát hitt rejteni, először áldaról vizsgálgatja, majd kimért katonai léptekkel kancsal szemeket lövelve a zsákmanýra, kerülgeti azt, végre körültekint és kitem lát, az árván függő szatyrot amugy baka ügyességgel körmei közé csúpi, hóna alá szoritja, s vele bujkáló léptekkel elsiet a várba; a székely mind ezt jól látván azonnal szekerére pattan, s akkor nyargalt legsebe-sebben, midőn az iszszonyuan eszalódtott katoná hóna alatt az új polgár — nem türhetvén a csakatlan szoritást, isten igazában elkezdé szabadsága jogait követelni olly hangon, mi kiállhatlan szokott lenni, s mit gyermekírásnak mondunk.

A' katonálmélkodásáról nem is szólunk. Az esemény híre a' várban nemsokára elterjedt; 's a' százados a' katonát loptott gyermeke négyhét tartására büntette 's ezen idő alatt egyszersmind a' szerencsétlen kisded sorsa felett határozni fognak. Vajjon a' székely folytatja é Boquillon szerepét, 's feltalálja é a' gyermek apját? ezt a' nevezett lap kérdések kérdésének tartja, mi pedig ismerve a' székely lomhaságot az egyszerű n e m-mel bátran felelhetünk annál is inkább, mert a' szegény székely részint családi, részint köz szolgálatai által sokkal inkább el van foglalva, 's bajai által elkedvetlenítve, semhogy kedélyében — habár csupa emberszeretetből is a' regényességnek helyet juttathasson. Ez eseménynél sokkal aggasztóbb az, hogy a' népesebb fővárosok büne lassanként falvainkban is honosulni kezd 's hol eddig a' lelenczokról gondoskodás terra incognita volt, ma már tartatásukra adózás fog kívántatni. Viszszariasztó eredménye ezama szükkeblüségnek, melyet a' törvényhozás a' népnevelés szent érdekének mellőzésével tanusít. —

Az E. H. Alkapnikból febr. 23-áról levelet közöl, mely olvasóinkat is annál közelebről érdeklí, mivel hazánk alföldi vidékének csapását eredetéből kíséri. „Miatán januarius—mond a' levél, havunk jó részét leküldé a' Tiszába, febr. 13-ról folyton dühöngő hóvizatarral töltötte boszúját. Vastag sötétség, rémitő fergeteg, egymást érő hófúvatagok lavinák a' napot utolsó itéletnek, szük völgyünket szörnnyü temetőnek képzeltek. Sikoltozás, jajvezéklés, segélyért kiáltás 's a' vészharangok rémhangjai vegyültek a' borzasztó vihar ordításai közé, 's közben közben csilapodásait egy egy lavina tompamoraja váltotta fel rontva és elborítva házakat, eltemetve embereket. Az utcán vészjósként fel- 's alá hangozó szózatra: „minden élő ki a' házból“ üresen maradának a' még hó el nem nyelte lakok, 's az isten hajlaka gyorsan megtelek emberekkel vész elől menekülni bírókkal, egyszersmind a' minden hatalom urához segélyért fohászodókkal. Elzengett a' délelőti könyörgés, 's éjjeledőre a' vihar is csilapult. Azon éjszaka biztos házakban együtt ébren virasztott, 's más nap reggel hálaadásra sereglett a' hoszas rebegetés, és halál-szorongásból kiüdülni aligtudó nép. Emberélet a' gyors segély és őrizkedés miatt az nap nem veszett, de igen az előbbi napokon k e t t ő, sokan mentettek meg hősírjaikból. Barmokat is kellett menteni; két ló azonban utközépen sokak szemeláttára a' hófúvatag alá veszett. A' hó imitt amott több ledöntött, összezúzott, felfordított és megrongált épületen hagyta dúló hatalma jeleit. A' szörnnyü hófúvatag igen sok házat teljesen elborított. A' benszorult lakók későre ki felbontott padlason, ki kéményen, 's vajút hólyukakon másoktól segítve szabadultak ki. Egy embert más nap vettek ki a' hó alól, minek következtében most ugyan beteg, de orvosának tréfásan adá elő, miként megúván hókoporsójában fészkelődni, mindaddig míg kivájják, a' legjobb izüen, és folyton aludt. Erdei kalibájokban kinszorult öt szénégető három napi éhséget szenvedve, csak nagy bajjal láttathatának el a' vitt eledellel. Valóban ama hókatasztroph részletei magában véve nevetségesek is, mert ki ne fakadna nevetésre látva szánakat és embereket a' kapuk felett kifelé járkálni? 'stb. — Azonban az okokat gondolván, nevetés helyett fájdalom érzete fogja el az ajkakat, elvándíság helyett szájalom könyűji törnek ki a' pillákon. Egy hétnél több már, hogy elzárva vagyunk teljesen a' világtól, kifogyva a' nyomorral, és szegénységgel úgy is sokat küzdő bányász és erdősz élelméből, fájából, és takarmányából. Minden királyi és magán-munka fenakadt, nincs semmi kereset; 's még mi inkább kellene, egészség sine, mert a' sok és hoszas kín és sanyargások megtörték bennünket. Szapora most a' betegek száma, nincs eledelők sem fűtő fajok. Keresettevő marháit rendre a' mézszárszékre kíséri, 's mi azokat fedezé: ólát; 's mi a' nyár hevéen enyhítő harapást adna: gyümölcsfáit egymásután hideg tűzhelyére cipeli. Mióta mind hányjuk a' havat, 's még alig fogott rajta, de nincs is hova hányni! Mikor győzünk kivergődni hótemetőkünl? Későre! 's minél később, annál jajosabb. Még csak a' fájalmak e-leit éltük el; mit érünk még? A' kincstár remélljük, ha épen rögtön enyhíteni nem is, de majd feledtetni fogja már a' lig bírható keserves inségünket. Hótengerünk közép számmal „jó német ölnyi mélységű,“ ha nem több, de a' házakat és fákat rejtő hegy magasságu fúvatagok e' mélység számon jóval fölül állnak. Ilyen hóvész emlékezet óta Kapnik szük völgyén nem volt, felirhatjuk azt az unokáknak is. És e' rémidő elmulék, de a' havazás 20ka éjeig szünet nélkül foly; az alvidékeken pedig esőzött; ugyan 20ki napalon három negyedkor tizenkettőre a' föld nagyotmorogva hevesen megrengető havas fészünk, 's a' hó ismét hullt; a' rengés az éjen kétszer 's harmadnap többször is ismételtetett. Sokan lavina-leszakadásnak gondolva a' rázkodást, 's halált vélve már fejükön, elfogódott bennök a' szív 's hogy a' merevült ajkak hanghoz jöhettek a' pillákon rezgő cseppek enyhíték le a' fellázult szív dobogásait. A'

vihar elmulék, de még itt a' rosz vendég mozdulatlanul, hogylán szörnnyü lavinákat vajudjék; hogyan fogunk megválni e' gazda-kitoló vendégtől? Az elválás sokszor sírásal jár, most kevés háztalan sok házahagyott van, nehogy majd megfordítva essék a' többség!*) Végül meg kell említenem egy derék tisztviselő férfit, ki ön feláldozása, kitartó fáradozása 's a' vészelyben is mindenütti érélyes segélykedése által ama napoknak hőse volt, és szünni most sem tud. Neve?—arra ő nem tart.

E' közlésből alföldi megyéink, melyeket már eddig is a' meszse kiáradó Tisza elég károsítólag látogatott meg csak újabb bizonyítványt merithetnek az iránt, hogy az inségről, melyet a' természányon kívül hasonló pusztító áradások is siettetnek, minél gyorsabban, 's lehető érélyességgel gondoskodjanak, mert a' már beállott vész órája közőnségesen zavart szokott szülni, mikor aztán kiki magáról 's ekép a' tehetetlen a' nyomora könyörtelen fájalmi-tól elsilányított nép éhség és szenvedésinek áldozataul esik. Ezt pedig egy nemzetnek sem szabad engednie, 's kivált nem a' magyarnak, melynek minden eleven kézre nagyobb szüksége van, mint ugyanakkora darab szinaranya, habár szegénysége törvényhozáslag is el van ismerve; mert eleven kéz munka és szorgalom útján teremhet ugyan aranyat, de nem ásatik a' föld gyomrából olly drága érez, mely a' magyar hazának idegen földről magyar népet szerzhessen; ezt pedig szem elől tévesztünk soha sem szabad.

A' n.enyedi régibb casino szokott évi rendes közgyűlését mult hó 13. és 15. napján tartá. Elnöki előterjesztés szerint évi bevétele tesz váltóban 3,365 ft. 11 kr., a' kiadás pedig 2,919 ft. 46 kr.; a' pénztárban maradt 415 ft. 25 kr. könyvek szerzésire rendeltetett. A' casino könyvtára, ide értve a' bekötött hírlapokat 's folyóiratokat is, áll most 1429 kötetből. Kamatok, tőkék: 1600 v. ft., melyből 600 v. ft. az Enyeden felállítandó kisdedovódára leszen átszállítandó. Bír az egyesület ezenkívül egy 100 ezüst frton vásárolt gyáralapítási részvényt is. — Ezen egyesületnek mely minden tekintetben méltó e' nevezetre, szívünköl kivánunk hoszas 's minél elevenebb életet!

Orvosi pályáján megöszült dr. Verzár János Szamos-Ujvárott, febr. 22-én korának 67ik évében — Páli Elek volt dalszínész pedig martius 4-én élete 50ik évében jobb létre szenderültek át. Béke poraikra!

A' kolosvári színházban mart. 5-én adatott: „Az ördög része“ víg daljáték, írta Scribe, fordította Egressi, zenéjét szerzé Auber. Ezen opera rég megvan már nemzeti színházunk repertóirjában; 's innét kapák azt meg a' kolosváriak is; vajjon honnét van az tehát: hogy megelőztetett? Erre tán csak Fán esy ur tudna felelni félven. †

A' kisdedovó Intézeteket M. O. terjesztő egyesület, f. évi február 13-án tartván ez idei téli rendes közgyűlését, 10r is fölolvastott a' választványnak mult félelvi működéséről számot adó jelentése. Ennek részleteit illetőleg: a) Helybenhagyá a' közgyűlés a' választvány azon intézkedését, minél fogva, fölbátorítatva ő fel-ségének koronás királyunknak az egyesület számára 1836ik évben leküldött alapítványához csatolt azon legkegyelmesebb ígérete által, miszerint—ha ezen egyesület működéseinek hasznossága felől meg fog győződni, — attól továbbra sem tagadandja meg atyai segedelmét: most midőn a' képező intézet épületén fekvő 3,400 pftnyi adósság törlesztése csak igen korlátolt erőt enged az intézet szellemi fejlesztésére fordíthatni, ő felsége, hazánk több jótékony intézeteivel legujabban éreztetett segedelmet ezen miénkre is kiárasztani méltóztassék. — b) Örvedetes volt az értesítés, miszerint a' t. törvényhatóságokhoz 's egyes buzgóbb honfiakhoz intézetni rendelt folyamodások egy része már szétküldetvén, t. Tolna vármegye, valamint példány-képező intézetünk első gyámja és menhelye, kitünő példával ment elől ezen egyesület pártolásában, ugy ezen újabb folyamodásunkra azonnal 2 örök alapítvánnyal határozá azt fölsegélleni, 's ezzel egyszersmind azon reményt ébreszté az egyesületben, hogy a' többi tisztelt törv. hatóságához és egyes honfiakhoz küldött 's még küldendő folyamodásink sem leszenek sikertelenek. — c) Az egyesület néhány részvényesinél kün maradt tartozékok beszédéséről is gondoskodván a' választvány, szintén örvedetes vala azon jelentése, miszerint fáradozásainak sikerült a' tartozékok nevezetes részét beszédhetni. — d) Most midőn a' socialis téreni működés új meg új egyesületeket alkot, 's ekép a' tehetős hazafiak közreadakozása olly sokfelé igényeltetik, a' lig lelete immár egyesületünk részvényes tagjainak ujakali szaporítására fényes kilátás; mégis, kivált a' választvány egyes tagjainak az ügy körüli buzgó apostolkodása ezen félelven is szerzett az egyesületnek 5 évi folyamra újabb részvényeseket; nevezetesen gr. Batthyány Imréné szül. Mailáth Erzsébet ő excelja 's Almássy Pálné szül. gr. Bat-

*) Bátorokodom e' kitétele érthetőség végett magyarázó kommentárt kérni. —

thyány Amália aszszonyságokat, továbbá Kossalko János és Láng Ignác táblai ügyvéd, Nagy István pestmegyei főjegyző, Simoncsics Ignác Pest-teréziavárosi lelkész, Szenvy József hírlap-szerkesztő, Vitéz Ignác magy. udv. kancellariai jegyző és Weisz Bernát pesti nagykereskedő urakat, kiknek irányukban köszönetet szavazva, a' közgyűlés neveiket a' közelebb megjelenendő évlapokba iktatni rendelé. — e) Következők időszerinti elsorolása azon más-nemü adakozásoknak, melyekben a' lefolyt félelven alatt ezen egyesület, illetőleg ennek képező-intézete, részleteték. Ugyanis Boscovitz L. József ur pesti nagykereskedő, az egyesület sürgető szüksége fődözésére még 1845ik évben 400 pftot kölcsönözvén: miként eddig, ugy ezentul is még egy évre meghagyá azt minden kamat-követel nélkül az egyesületnél. — A' képező-intézet számára Halász Márton ur, annak egykori növendéke „Vasárnap gyermek“ címü könyvecskéjéből egy példánnyal; Elbner Ferencz szintén intézeti volt növendék a' maga-készítette zeneműből 29 példánnyal, intézeti igazgató ur „Gyermekek könyve“ címü munkájából egy példánnyal kedveskedvén, azon felül maga-készítette 360 darab épületlátskát 's a' kisdedek téli testgyakorlatul szolgáló két kézigolyót ajándékozott az intézetnek. Végre Batthyány Kázmér grófnak az iskolák számára készített néma földabroszai 3 példányban is részesíteték az intézet. Mind ezen adományokra nézve már a' választvány is köszönetét nyilvánítván, csupán megelőző tolmácsa volt a' közgyűlés hasonló nyilatkozatának. — f) A' választvány, — azon nézethöl indulva, hogy a' keresztyén-ség templomában 's más jótékony intézeteknél is szokásban van, a' látogatók adakozása végett perselyeket kitenni, — hasonló kívánt a' képező-intézet egyik teremében kitétetni, e' helyett azonban a' közgyűlés az intézet igazgatóját egy aláírási ívvel rendelé elláttatni, melyre a' látogató vendégek szabad ajánlataikat följegyezhessek. g) Helyeselve fogadtatott a' választvány azon intézkedése, minél fogva az épület-részvényeken látható jegyzéknek 5. és 6ik pontjai, mint az egyesület hitelezőire nézve megszorító föltételek megszüntessenek, minek következtében az épület-részvényesek kölcsön adott 20 pftnyi tőkéiket és azok kamatait, a' kisorozást kivétó egy éven tul is bármikor visszanyerendik, ha csak azokról az egyesület javára világosan le nem mondanak. (Vége köv.)

A' magyar Athenaeum f. hó 19-én (csütörtökön) délután 4 órakor tartandja 2dik gyűlését a' nemzeti Casino kis teremben. Mind azok kik az értelmi műveltség magas jelentését 's honunknak e' tekintetbeni szükségét illetőleg méltatni tudják, szívesen meghívotnak Balogh Pál.

Hivatalos nyilatkozat. Noszlopy Antal biharmegyei első aljegyző a' B. p. Híradó legutóbbi számában diplomacie tudatja, hogy ő (t. Noszlopy) e' lapok bihari levelezői tiszteröl lemond lemondást*) szerkesztőségünkhez is küldött, mit mi ezenel örömmel, és köszönettel elfogadunk, nem adhatván lapjaink hasábin egyes pártok dicsőítésére compilált négy ives panegyrikonokat akkor, midőn a' haza fontosabb teendői azidőt, és erőt más hasznosabb dolgokra igénylik. Egyébiránt 15ik számunkban a' bihari levélben ezen kitétel „rendkívüli közgyűlésbe“ így kérjük javíttatni „rend. kis gyűlésbe“ a' közlő kézírata szerint.

Budapesti napló. (Mart. 15-én.) A' vasut körüli bonyodalmak aggalommal várt kifejlésének időszaka megérkezett; f. hó 8-án tartatott Pozsonyban a' magyar központi vasutlársaság közgyűlése, melyben az igazgatóság — mint értésünkre jött — megnyugtató számadást tett eddigi ügykezeléséről; azonban egyszersmind mind a' 12 igazgató Ullmann Móriczsal együtt lemondott hivataláról, de ezen lemondás általánosságban el nem fogadtatott, hanem csak kettő, t. i. a' meghalt Lechner és Liebenberg helyébe, ki hivatalát folytatni semmikép sem akará: Murrmann és Jób urak választattak meg. A' társaság mult 1845dik évi számadásából, mely a' közgyűlésnek előterjesztetett, annak minddedgi actív helyzete világlik ki; bevételei ugyanis: — 5,827,836 ft. 15 kr. kiadás: 3,237,058 ft. 24 krra p. p. tételnek. 10 1/2 mérföldnyi utalap elkészült, 2 1/2 mérföldnyi rövid időn bevégeztek. Altalán véve egy köb-ölnyi hantolás 1 fr. 14 3/4 kr. p. g. öbe került; az eddigi összesen csak 814 ezer 690 frba. A' pozsony — újfalu közli telekváltságra felment 27,954 ft. Jelenleg kézen van a' társaságnak 7 mozgonya, 8 megrendelve; 30 kisebb nagyobb személyzetre való kocsi készül. A' pest melletti pályaudvar 64,203 ft. 38 kr. p. p. ben van. A' vas sinek jövő néten egész Váczig heraktnak, ugy hogy f. hó 19-én épen József napján a' pest-váci vonal ünneplésen megnyitathassék. Részünkröl örömmel nyilváníttjuk a' fölött, hogy illy fontos ügyről, mint a' fenforgó, melyről annyi különböző vélemény ingatá meg a' kedélyeket, egy-szerte illy kielégítő tudósítást nyújthatánk t. olvasóinknak. — Elővásárunk idő és közlekedési körülmények kedvezével örvedetes alakban mutatkozik, főleg a' kézművek körül tapasztalunk nagy élénkséget, melyek összevásárlására hazánk különböző vidékeiröl számosan sereglettek össze. Termények

*) Exlevelezők lemondó szavai ezek: T. Sz! Sajnosan tapasztalván, miként híven, 's a' körülményekből merített értesí-tésem önöknek tetszésében részesülni nem volt szerencsés, tán épen ez okon 's mert a' ferde irányu bihari ellenzékét sújtani ott, hol méltónak láttam, polgári agendám közé számítam, szellemével lapjának megegyeztetni nem tudta, — meg fog engedni, ha egész tisztelettel kinyilatkoztatom, miként köszönve eddigi szívességét, ezentul levelezésemről lemondok 'stb. Noszlopy Antal. E' motivációra kényszerite bennünket volt levelezőnknek a' B. p. Híradóban gyanúsító nyilatkozata.

mégis józsefvásári szokás szerint nem olly keletnek örvendhetnek mint kívánatos volna. Gyapjából a középfinom 's közönséges leginkább kel, — míg az egyyiretű finom gyapju alig részeseül némi forgalomban; kétnyiretű és nyári az újévi vásár irányában 1—2 pftal drágább. Agyi tollat vásártérre keveset szállítottak, azért, a mi volt, hirtelen mind elkel; min épen nem kell csodálkozunk, miután tudjuk, hogy ez kényelmi cikkek közé tartozik, 's a farsang vig tánczosai nagybőjtön át puha pelyhekben szeretnek hentelegni; kik e hiányt korán észre veszik, még jó nyereségre számíthatnak. — A' repceolaj kissé alább szállt; gubacs lanyhán, 's olcsón is alig vétetik. Mindennemű bőr elég van, de ára sokkalalább szállt. Szikós hamuszir mindeddig kété sorsu, belőle csak később remélhetni valamit. Főzelék 's veteményemükkel terhelt 7 hajó áll a Dunán, 23 hajó különemű házszerekkel. Tüzifa mintegy 12 12 ól szállítottatott 3 hajón Bizonyos kifordított bőrrü emberek hamis váltókat is hoztak vásárra, miket a' törvényhatóság saját nevére átíratni kegyeskedett, 's hogy könnyebben fizethessen, a' forgalmazókat saját csendes magányos ingyenszállásiban várakoztatja. Városunk erélyes hatósága hasonnemű intézkedéseket tön azon világesalókra nézve, kik nem szántnak sem vetnek, gonosz szellemük után még is táplálkoznak; mire a' szaporodott dologházak vendégei is szaporulandnak. — A' dunagőzhajózási társaság hajókapitányai sajtószériu egyenruhát kaptak, egyszerűs mind megújítatásuk is elhatározatott, miszerint 10 évi szolgálat után negyedrésztől húzhatják rendes fizetésüknek, 20 év után felét, 30 év után pedig az egészet. Ezután külön gőzhajó járand Vác és Esztergomig, miszerint azok kényelmi vagyanak is elégtétes-sék, kik a' fővárosból e' vidékekre vagy a' visegrádi romok környékére kirándulásokat tenni szándékoznak; 's e' figyelem leginkább a' természetbuvárokat illeti, kik b' zonyosan le lesznek kötelezve, hogy fürkészetüknek e' tájakon bőven elszórt kincseihez illy könnyedén vezettetnek. Kirándulásaikban az emberi természet azon tiltkát is felfedezhetendik, hogy Pest-től nem messze fekvő városokban a' hús 13 kr itt helyben pedig 16 kr. 's arányvetés nyomán annak tudására is jutnak, hogy ott a' mérsárosok elégtelen élnék, itt pedig ezek közt jajve-szkelnek; végre eszmetársulaton azon emberbaráti ohajítás támadand bennük: vajha e' szegény sanyló felebarátinkat is minélelőbb amazok sorsára juttatná atyánk gondossága, mit a' nmlgu htgnács legközelebb lépésétől remélnünk szabad.

Spanyolország.

A' spanyol miniszterkrisis okát a' Journal des Débats egyik levelezője következőleg adja elő: „Épen egy krisisen estünk át, melyet a' külföldön igen komolynak fognak tartani, habár parlamentar alkotványos értelemben vett valódi krisisnek nem is tekinthető, sőt inkább valljuk meg csak igazán, egyedül miniszterialis összeoszoródulás volt minden politikai jellem nélkül, hol aztán egy főnséges személynek kelle közbelépni a' vitázók szétválasztására. Narvaez tábornok elboacsátatása, mit a' kabinet feloszlása követett, sokáig táplált 's elnyomott boszuság érzete által lón előidézve, mely végre hirtelen kitört, és pedig olly pillanatban, midőn legkevésbé remélték. Narvaez tábornok kétségkívül kitünő tulajdonokkal bíró férfi; de az illy tulajdonokkal járó hibák is, 's pedig nem csekély mértékben megvannak benne. Igy heves háborgó jelleme, mely különben forrása számos tetteinek, fiatal királynőnk trónja javára esatatóren gyakran a' maga helyén van, 's körülmények szerint harci erény, épen e' jellem nagy hiba a' tanácsgyűlésben, 's a' közönséges életeseemények közt. Akkor is, midőn Narvaez először hivatott miniszterium-alkotásra, kérteltek: vajjon fogna e' társakat találni, ha azokat saját legközelebb, minden intését megszokták 's neki hódoló környezőiből választani nem akarná. Zomban sikerült neki, közbámulatára, hármat legtekintélyesb státusférfiaink közül kabinete számára megnyerni, u. m. Pidal a' congressus elnökét, Mont és Martinez de la Rosát. Ezen három férfiú koránsem titkolá, milly nehéz Narvaezzel egy fődél alatt lenni. Eltűrték minden bajt, nehézséget és fáradságot, csak-hogy a' köznek szolgáljanak. Látták, mikép a' miniszterelnök jellemében örökös összeütkezés kuforrása rejlik, de egyszersmind hatalmas elemet találtak benne főleg azon körülményeket illetőleg, miknek közepett kormányra jutottak. Törvényyszerű igazgatás visszaállításáról volt szó, míg Gonzales Bravo miniszteriumát önkény vezérlé. E' fordulat a' közügyek vezetésében nem volt veszély nélkül; a' fejtelenség ugyan legyőzve feküdt, de nem kihálva; készen levén legelső alkalommal hydrafejét ismét fölemelni. Az új kabinet feladataul tűzé ki nagy politikai, közigazgatási 's pénzügyi reformokat behozni 's keresztülvinni, 's mégis lemondott amaz erőszakos rendszabályokról, melyeket eddigelő használtak a' lázongók fékezésére. Szükség volt e' helyzetben titkos felénkítésre (Narvaez tábornok kardja minden elégületlent hallgatásravala t. i. kényszerítendő). Egy tábornok sem birt több igényyel a' hadsereg engedelmessége 's rokonszenvére. Ezenkívül az események Narvaez tábornokot olly polczra emelték, mellyen elhatározó befolyást nyert a' közügyekre, 's türhetőbb volt e' befolyásnak törvényes állást 's helyet adni a' kabinetben, mint megengedni, hogy az magát, mikint Gonzales Bravo miniszteriuma alatt történt, felelősség nélkül a' trón 's ország irányában, kívülről érezhetővé tegye. Narvaez, kabinetelnöké-ké levén, megtartá katonai modorát; ugy beszélt, mintha merő alárendelték állnának előtte; legkisebb ellenmon-

dás fegyelem elleni véték volt szemében; társait csak szolgálattevő segédekül tekinté. A' kamrában az igaz egészen más volt viselete; itt méltóságos nyugalommal 's komoly meggondoltsággal lépe föl; esudálni kellett, mikép birta itt fékezni erőszakos természetét. E' szinpadról lelépve, ismét uralkodni vágyó 's kevely volt mint előbb. Minden kabinetülés egy vitának volt tanuja, mellyben Narvaez majd egy majd másik társát érzékenyül elkeseríteni nem ártall; valóban sokat kelle türniök a' sötét haragu elnöktől. Mon és Pidal, míg terveik valósíthatását remélték, minden módon iparkodának az olly gyakran előfordult villongásokat elnézni 's elszenvadni, annál inkább, minthogy Martinez de la Rosa gyakori közbenjáróul szolgálván, a' megzavart egyetértést rendszeresen ismét helyreállítá. Utóbbi hónapokban ez megváltozott. Mon és Pidal kifáradtak a' feszült viszonyoknak naponkinti áldozásokban. — A' természetől gyanuskodó Narvaez csakhamar észrevehén társai magatartását, elhitéte magával, hogy összeesküdték ellene, 's megelőzni akarta őket. Nem is maradt el sokáig a' meg hasonlasi alkalom. A' conservatív ellenzék egyik lapja „Espanol“ azon állítátnak, mintha értekezés kezdetét volna meg a' királynőnek Trapani gróffali egybekeléséről 's az már határozathoz is közel állana, csakhamar közhittelt szerzett. Bizonyosnak állíták, mikép Narvaez intézi az ügyet társai tudta nélkül. Végre magok a' miniszterek is azt hívék, hogy a' kabinetelnök gonosz tréfát üz velök. A' helyett, hogy mint illett, magyarázatot kértek volna tőle, reá beszélének néhány követet, hogy a' tárgyat interpellatio útján hozzák szőnyegre, mire nézve több congressusdagot közremunkálásra hittak fel. Ez vala közvetlen indoka a' mintegy ötven követ által aláírt quasi tiltakozásnak Trapani kijelöltése ellen. Narvaez, ki előtt a' eselszövény titokban nem maradt, összehívá a' tanácsot 's Monnal nem mint társával, hanem mint vádoltal bánt. Mon tagadá, hogy részt vett volna a' követek demonstratiojában; Narvaez tanukat hoz ellene, Mon ellentanukkal védelmezi magát. A' miniszterium ezen viharos ülése után vége volt a' kabinet tekintélye 's méltóságának. Még egyszer összebékült szinleg a' kabinet. Mon és Narvaez kijelenték a' congressusban, hogy a' kabinetben ismét egyezés uralkodik 's névszerint a' házassági kérdést illetőleg. Senki sem akarta ezt hinni. A' miniszterium feloszlása elkerülhetlen lón. Narvaez nem késett azt valamely reá nézve fényes elégtélteli lépéssel előidézni. Társaitól tehát mindazon hivatalnokok letételét követelé, kik mint követek részt vettek ama demonstratioiban. Pidal és Mon ellenszögülték e' rendszabálynak; a' miniszter-tanácsi ülések ismét rendkívül zajosakká lőnek. — Febr. Skán Narvaez egy általános lemondást indítványozott: minden miniszter nyujtsa be még az nap lemondását. A' miniszterek, hivatkozván a' követtáblai többségre, ebben megegyezni nem akartak. Narvaez, a' nem várt ellenszegülés által felingerülve, egész a' személyeskedésekig tört ki. Erre fölemelkedvén Armero tengerészminiszter, hasonlóan erős kifejezésekben előszámlálá mindazokat, miket nekik tizen-nyolcz hónap óta szenvedniök kellett. Ezt párbajra hívás követé, mit Narvaez elfogadott. Igy végződött a' febr. Skai miniszterülés. A' párbaj következő nap a' segédek közbejöttével elhárítatott. — 10én Narvaez magányosan ment a' királynőhez 's benyujtá elboacsátatási kérelmét. A' királynő átlátta, mikép a' kérelem elfogadása elégtétel a' többi miniszterre nézve, ezek megtartása ellenben köz és politikaiatlak névszerint fogná lenni egy hírnévgzag vezérnek, ki minden elkövetett igaztalanság mellett is kitünő szolgálatokat tön 's tehet még a' trón és közrend körül. Ezek voltak okai a' Narvaez féle kabinet feloszlásának, a' kabinetelnök lemondása elfogadatása 's a' többi miniszter elboacsátatásának.

A' febr. 21kei „Madridi hírlap“ köv. kir. rendeletet közöl: „1) Az 1845ki maj. 23kán kelt kir. határozat nyomán alakult istenszolgálati 's clerus-junta megtartatik, tagjai egyébiránt csak állomásaik vagy nyugdíjok szerint fizetnek. 2) A' fenálló egyházmegyei bizottságok örökösök, miknél elnökséget a' püspökök vagy kormányzók a' junta parancsai alatt elnöklenek; az e' bizottságok által követendő rendszabályokat a' junta a' kormánynak lehető legrövidebb idő alatt terjesztendi elő. 3) E' bizottságok a' clerusnak viszsaadott javakat a' főjunta parancsai alatt tovább is igazgatandják. Az isteni szolgálat 's clerust illető minden egyéb bizottság megszüntetik.“

Egy febr. 18kai madridi levél következőleg jellemzi e' legujabb miniszterváltást. A' tegnapelőtti nap egy újabb szakaszát képi Spanyolhon történetének. A' feladatok legnehezebbikét, t. i. a' lázas ingerültségbe hozott kedélyek tökéletes lecsillapítását ugyanazon férfi oldá fel, ki amaz ingerültséget okozó rendszabályok teremőjének tekintett — az új miniszterelnök Miraflores marquis. Ama szerény 's igénytelen szavak, mikkel előadá, miszerint nem erőszak-kal tolongott a' hatalom után, hanem inkább azon férfit, ki az új üdvösebb politikai rendszer életbeléptetését akadá-

lyozá, leplezetlen nyíltsággal 's minden eselszövény elmélőzésével a' ministeriumból kilépésre reá birta, — arna szavak tüstint megnyerék részire a' tanács és congressus kegyét. Ugyanazon szabadelvűséggel nyilatkozatá ki a' miniszterelnök, mikép ő 's hivataltársai magokra vállalják a' valenciai herczegre (Narvaezre) ruházott méltóság iránti felelősséget. 'S mihelyt kijelenté, hogy e' méltóság csupán üres czim, az új táborfő nem egyszersmind valóságos főparanesnok, 's egy illy valódi tisztség egyedül különös esetekben 's az összes miniszterium által készitendő meghatározott rendelet következtében ruházható reá: még a' congressus kevesebbsége is tökéletes megnyugvását nyilatkozatá ki. Midőn Serranotábarnok a' tanácsban, Roncali hadminiszter bizonyos kifejezései által felingerülve, erősen állítgatá, mikép a' királynő a' cortes helybenhagyása nélkül illy méltóságot nem osztogathat, feledni látszék, hogy ő 1843b. önmagát saját teljeshatalmaságával nem ugyan generalissimussá de az egész kormány főnökévé tevé, 's hogy az alkotvány a' királynak mindenféle hivatal 's diszcim-osztogatási hatalmat ad. Miraflores marquis egyenes 's igazlelkűségének egyhangulag hódolának 's a' kedélyek nyugalma ismét viszsa lón állítva.

A' congressus kevesebbsége P a c h e o követnél tartott gyülekezetében kijelenté, mikép az új ministeriumot minden antiparlamentaris eselszövény 's befolyások ellen ótalmazandja. A' többségből szinte mintegy 30 tag Murillo követnél elhatározá, miszerint a' ministeriumot, míg nyilvánított pályáján haladand, folyvást erélyesen gyámolítandják. — Első ízben történt most Izabella trónra lépte óta, hogy a' ministerium-kinevezésben minden párt megnyugodott. „Azon ígérlet, hogy csak törvény és többé nem az anyagi erő uralkodandik, hogy egy vagy másik párt követeléseire nem fognak hallgatni — ugymond az Espanol — minden spanyolnak jótékony balzamal szolgál 's ha nem tévedünk, a' viszhang, mellyre Miraflores marquis nemes szavai a' tartományokban találandnak, még nagyobb lesz annál, melly azokat Madridban üdvözölte.“

„Az új miniszterium elnöke — így szól az Universal — a' spanyolországi grandok közül, kikhez születésnél fogva tartozik, azon mérsékelt szabadelvű nézetek által tün-teti ki magát, mellyeket eleitől fogva követ 's azon szorgalom és munkásság által, mellyekkel minden státusügyet végez. Mint tapasztalt 's Európában ismértetes diplomata udvarias formák által jeleskedik; mint mocok nélküli becsület emberét nemes gondolkodás-mód is vezérlendi, a' nélkül, hogy feltételeitől bármi könnyen elálljon. Öszinte igazlelkűségében senki sem kételkedik.“ — Isturiz — ugymond továbbá ugyanazon lap — egyike Spanyolorsz. legfontosb státusférfiainak. Ez főleg azt fogja eszközölni, hogy a' kabinetnek színe 's tekintélye legyen, mert jelleme 's képessége általánosan becsültetik.“

Anglia.

Az indus hadsereg számáraí hálaszavazat mart. 2kán a' két házban egyhangulag elfogadtatott. Felsőházban névszerint Wellington hercz. dicséré föl magasztaló szavakkal a' serget 's annak vitéz hős vezéreit. — Alsóházban Villiers, a' 97 számból álló ministeri többségtől bátorítva, indítványt tön, hogy a' gabnatorvények haladéktalanul töröltessenek el. Mire P e l azt felelé, miszerint ő a' három évi halasztást e' részben sokkal tanácsosbnak véli, egyébiránt a' tüstinti eltöröltést nem ellenzi, ha a' ház is ugy kívánja. Nemelly rövidebb nyilatkozatok után Villiers indítványának tanácskozás alá vétele szavazás után döntetett el. — A' Londonba febr. 9kéről érkezett new-yorki posta szerint Polk elnök jelentést bocsátott a' képviselők házához, melly által az éjszakamerikai kormány az oregoni kérdést illetőleg minden választott bíróságot viszszautasít 's ismételve kinyilatkozatja, hogy Angliának semmijoga ama birtokhoz.

A' kormány nevezetes hadi erőt küld Indiába. Hat gyalog 's két lovas ezred van kirendelve, melly is parancsot kapott, hogy az odavaló szállítatásra készen álljon.

A' római katolikusoknak engedett vallásgyakorlás Chinában az angol követ közbenjártára a' protestans val-lásbeliekre is kiterjesztvén, erre nézve a' chinai főkan-czellár következő nyilatkozványt bocsátott ki: „Midőn előbb az egyesült státusokkal megkötém a' kereskedelmi szerződést, ennek egy cikkelye kápolnák épittetésit engedé meg az öt kikötőben 's ezen kedvezésben különbség nélkül minden nemzet határozatott részesítettetni. Később Lagréné franciaia követ az iránt folyamodott, hogy a' benszülöttek, ha különben jó emberek, az általok netalán elfogadott val-lás miatt büntetés alá ne vonassanak. Én, a' nagy státus-miniszter, a' dolgot ismételve a' trón elibe terjesztém; mire köv. császári feleletet nyertem: legyen meg a' mint előter-jesztetett, 's a' különféle vallások gyakorlása közt semmi különbség ne létezzék. Mirthogy azonban a' helybeli mandarinok közül némellyek a' feszületeket, képeket és szobrokat elszedték 's megégették, később határozottan rendel-

tetett, hogy azokat tisztelni minden esetre szabad legyen. „En, a nagy miniszter, nem fogom fel, hogy miért vonasék határvonal a különféle népek vallási szertartásai közé?” de erényes chinaiak se legyenek cenzurált büntetve válásuk miatt. „Mindegy, vajon tisztelnék-e képeket vagy nem, csakhogy vallásukat tartván, jól eselekedjenek.” Te, Angliának tiszteletre méltó követe! e miatt ne légy többé aggodalomban; mert e részben minden nyugati nép egyenlő bánásmódot tapasztalandó s egyenlő ólmát élvezend. Levelet intéztem a keangsui főhelytartóhoz, hogy a futsui, sungkeangi s taetseangi felügyelőt ez értelemben teendő nyilatkozványra felszólítsa; szintugy a fokieni s tsekiangi főhelytartóhoz is, hogy ezt a különféle kikötőkben tudomásul adja. Taukwang 25d. évben, 11. hónap 22 napján (december 20.) 1845. — Milly egyszerű s természetes s mégis milly czáfolyhatatlan igazságu józan ész!

Lengyelország.

A boroszlai hírlapban egy pleszi levelező mart. 4kéről kissé körülményesbben következőleg közli a megfutamott krakói felkelők egy részének meghódolását. A mint hallatszik, a felkelők Krakóból kivonulván, több osztályra szakadtak, melyek egyike orosz Lengyelországnak, másika pedig Gallicziának fordult. A harmadik osztály a mi határunknak tartott. Már másodikkán érkezett hozzánk egy küldött, ki a porosz sereg parancsnokát egy e felkelők ezredese Zborowski s ennek segéde Wodzickival tartandó értekezésre kérte föl. Az értekezés a chelmi hidon meg is lón tartva; minek következtében 4én nagyszámu felkelők (mintegy, 700an) a hidon megjelenván, kinyilatkoztatták, hogy készek magokat a porosznak megadni. Miután Uj-Berunban a riadó megfuvatván, a sorkatonaság egy ponton összevonatot: a felkelők, lebocsátott fegyverrel adák meg magokat a porosznak. Az egész csapat felső Szilázia belsejébe kísértetett.

Ugyanazon lap egy Posenben martius harmadika s negyediké közti éjjel történt eseményről, mely könnyen legszomorúbb eredményüvé válhatandó, következőleg ír: A foglyok nevezetes vallomásai s egyéb kívülről érkezett jelentések által a hatóságok (Posenben) egy a várost éjszakának idején érendő nagy veszélyre lónek figyelmeztetve. Egy orvos állítólag életveszéllyel illant el Posenbe Kurnik városkából jelentendő, mikép ez tökéletes lázadásban létezik és szinte hemzseg a felkelők fegyveres csoportjaitól. A posta, mely Kurnikon át Posenbe érkezett, szinte néplázadási mozgalmakat vón észre. Egy kiküldött gyors futár pedig állítólag elmaradt. — Éjjeli tíz óra volt, midőn jelenteték, hogy az ugy nevezett schwarzenzi homo-

ron egész csoport fegyveres fölkelő van, kiknek száma kezekre állított. Mennyiségüket nem lehetett ugyan tökéletesen tudni, de ez kétségen kívül állt, hogy számuk nagy s mindenre elszántak. — A katonaság lehető legnagyobb csendben lón összegyűjtve; a második parancsnok a Winari erősségre vonult, mely valamint a többi erősség is elegendő őrséggel levén ellátva, a többi csapat a városba nyomult. A tisztek egyenkint lónek tudósítva, a huszárok s pattanyosok készen állottak, a fő pontokat a gyalogság foglalta el. Tizenegy óraker, midőn a tudósításokat csakugyan valóknak találták s egyes csoportok már a külvárosokba vonultak is, újabb mozgásnak indult a katonaság. A huszárok a város utcáin át a kapuknak ugrattak, s erősebb gyalogsági osztályok szállák meg az ó piacot. Rendőri parancs következtében a főutcák s térek majd minden ablaka ki volt világítva. Számos elfogatás történt ekkor, — minden, ki csak mutatkozott az utcán, gyanusnak tekintetvén, elfogatott. Hoszu késekkel, kétesövű s egyszerű puskák s pisztolyokkal ellátott férfiakat hurcoztak el az utcákról nagy zaj zörrej kíséretében. Egy melléktűzéből néhány személy vágatott egy kocsin a wallischei hid felé. Egy két legényből s egy altisztból álló gyalog éji őrség „megállt” mennydörgött feléjük, de a kocsi nemcsak odább rohogott, hanem a rajta volt személyek hirtelen kétszer lótek egymásután az örökre, a nélkül hogy még is találtak volna. A vitéz altiszt s a két bátor közkatona most tüzet adván, kevés pillanat mulva mind a három személy találva lón a kocsiiban. Egyiknek mellét, másinak koponyáját furta át a golyó, harmadik szinte mellbe lövetett. A két első (egyik főerdős, másik haszonbérő Kurnikból) tüstint kiadta lelkét; a harmadik — egy tanuló, életveszélyes sebet kapott. — Ezekon kívül állítólag más pontokon is történetek sebesülések, bizonyos azonban még nem tudni. A fennemlített kocsiiban puskákat, lánésákat s több töltéses ládát találtak. — Éjjeli tizenkét óra mult, midőn ismét több jelentés érkezett az első parancsnokhoz, hogy az őrségi temető számos fölkelő foglalta legyen el. Tüstint zengett a főuduló a város minden részein, s a katonaság erős állásba helyezkedett. De a főuduló megriasztá a fölkelőket, kik is csakhamar egészen visszavonultak. A sötét éj miatt nem lehetett üldözöbe venni a lázadókat, miért is a katonaságnak mintegy fele 3 óraker helyeire tért, a többi folyvást fegyveresen s készen maradván. Egyes lázadókat reggel még várfalak mögött s bozótban elrejtve találtak. Holnap új seregosztályokat kapunk és várva várjuk a még történendőket. Ma már kora reggel roppant embertömegek hullámzottak az utcákon, s egyik elfogatás a másikat éri,

A főörhelyen mint különösen a vétkesek nyomozója Dunker rendőrigazgató úté föl vizsgálói hivatalát. Kurnik városkának, honnan a zendülés származott, a dus Dezlinski gróf birtokosa, ki eddigelő még egészen tisztán állott, Palotája, mely a főörhelyel szemközt áll, bezáratott, és senkinek sem szabad engedelem nélkül kimenni belőle. Nevezett gróf csak néhány nap előtt érkezett Gallicziából, hol állítása szerint, csak esetleg szabadulhata meg a legnagyobb veszélyekből.

Mart. 5kei poseni hírek szerint az éj minden esendhábortás nélkül folyt le, jöllehet előbbi este még némi zavargástól tartottak, miután a heti vásáron számos vidéki volt jelen, kik a csapszékben kerestek szórakozást.

Mart. 4kén a poseni főparancsnok Steinacker altábornagy s rendőrnök Minutoli következő nyilatkozványt boocsátottak közre: „Egy csapat fölkelő mult éjjel városunkhoz közeledni s elvetemült gonosz lelkűek s elesabitott fiatalok segédelmével a poseni lakosok élet és vagyonát fenyegetni bátorokdván, e végre töltött puskák s pisztolyok kardok, lánésák és törökkel fölfegyverkezve Kurnikból külvárosainkba nyomultak s az éjjeli őrségre lódözni kezdének. Illy merénynek erőteljesen kellett elejét venni. Két lázadó élével fizetett, egy harmadik alig menekül a haláltól. A megsebesült főkolompus s 45 egyed, nagyrészt fegyverrel kezökben, fogattak el s méltó büntetésüket várják. Négysekeret, miken lánésák, lószerék s töltések találtak, hagytak eszerben megfutamlott vezetőik. A nyugalom s rend ismét tökéletesen helyre van állítva; ez azon megjegyzéssel tétetik köztudomásúvá, hogy az örök töltött fegyverrel ellátatvák s éjjeli riadókor felszólításra az ablakok tüstint világosítottassanak ki. (Aláírások.)“

Elegyár.

A Kis-Ázsiában esett manna, mellyről minap említést tevénk, vizsgálat s összehasonlítás alá vétetvén, kiséült, mikép az száraz, köves földön fűzér-alakban keletkező s azon különös sajátságokkal bíró növény, miszerint nem a földhöz van leragadva, mint a többi növény, hanem egészen szabadon fekszik s annak felületén kapja táplálékát. E miatt a szélből könnyen elkapatván, az alacsony lapályságon nagy téreken sokszor láb-magasra halmozódik fel. Minthogy azonban a szél vagy vihar lapályos sivatagokon, hol a laponos akadály nélkül tovább fú, sokkal erősebb mint a dombos vagy hegyes vidékeken, innen magyarható, hogy e manna-fűzerek nagy mennyiségekben mér-földekre fuvatva, oly helyeken szállanak le, hol illy fűzerek különben nem tenyésznek. Innen a manna-eső. — E manna-eső egyébiránt nem oly ritka.

21ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1846.

Gőzhajózási jelentés.

A cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság évi közgyűlése folyó 1846ik évi márt. 20kán pénteken délelőtti 9 1/2 óraker Bécsben az ugynevezett Tuchlauban 558. sz. alatt a hangászegyleti cs. kir. udv. biztos ur jelenlétében fog megtartatni.

A szavazattal bíró részvényes urak méltóztassanak az e gyűlésre szóló belépti jegyet, a tanácskozás alá veendő tárgyak programját, a nyomtatott mérleget, az ahhoz tartozó mult 1845dik évi számadási kimutatásokkal együtt, s az alapítandó nyugdíjtoke alapszabályai tervét a márt. 12ke óta szolgáló egyedeket illetőleg, a gőzhajó-hivatalból (Bécs Bauernmarkt Nro 582.) elvitetni.

Bécs, márt. 5. 1846.

A cs. kir. szab. első dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 2—3

Gőzhajók járása.

Pestről Bécsbe naponkint. Indulásidő: reggeli hét óra.
 „ Zimonyba, Eszéket érintve, le- s fölmenet minden kedden.
 „ Drenkóvára, minden vasárnap, Titelt érintve le- s fölmenet minden pénteken.
 Indulás-idejük az alsó állomásokra utazó gőzösköknek: reggeli öt óra.
 A következő változások, valamint az árjegyzéken kívüli szállítás különösen fog közzé tétetni.

Pest márt. 13kán 1846.

Gőzhajózási hivatal. 1—3

A nmélt. magyar kir. udv. kinestár részéről hirdettetik, hogy ő felsége a zombori k. k. igazgatóságnál egy ideiglenes irnokot évenkénti 300 pftnyi fizetéssel, és 60 pftnyi lakbérrel, természetvényben pedig 18 p. mértő kétszeres búzával és 6 öl tűzifával felállítani legkegyelmesebben parancsolván; —

kik ezen hivatalért folyamodni kívánnak, ebbéli szükséges iskolai és egyéb bizonyítványokkal ellátott folyamodványaikat, melyekben a honban divatozó nyelvekben jártasság is hebizonyítandó, legfeljebb folyó évi mártius 20ig a zombori k. kinestári igazgatósághoz benyújtani tartoznak. 1—3

Csöd kamral ügyvédségre. A mármaros-szigeti királyi kamarai ügyvédi állomás 500 pft. fizetéssel, 40 pozs. mértő búzával, 100 pozs. mértő zabbal, 36 szekér szénával, 3 mázsa sóval, 20 öl tűzi fával, és szabad lakkkal megürül-

vén, azok kik azt elnyerni ohajtják, szükséges bizonyítványokkal ellátandó folyamodásukat, a mármarosi kir. kamarai igazgatóságnak folyó 1846ik évi aprilis 4dik napjáig nyújtják be. Szigeten február 17én 1846. 1—3

Bosco 3 rendű mutatványai.

Bosco a híres bűvész elutazása előtt a magyar nemzeti színházban három egyiptusi bűvészet-mutatványt adand, u. m. márt. 19kén esütörtökön, 22kén vasárnap, és 24kén kedden. Ezen mutatványok előadásának kezdete mindig déli 12 óra pontban, vége 2 után, Páholy- és zártszék-jegyek kaphatók a bűvész szállásán az Angol királynéhoz címzett fogadóban első emelet 15ik szám alatti szobában. — Bővebb értesítést a napi hirdetvény közlend. 1—3

† Jószág-eladás.

Nemes Borsod és Torna megyékben, szendrő-völgyi nemesi örökös birtokom, eldödeim s általam legjobb jogon biratva, eladó azon indokból: miután Súlyom Victoria volt nőmtől törvényesen ugyan de terhes ítélet által elválasztattam, volt nőmet kielégítenem szükséges. A birtokmennyiségét, s hozzávalókat, úgy az árát is meg lehet tudni Miskolczon t. cz. Latrán János hites ügyvivő urnál, vagy nálam Igaron Heves megyében. Kelt Igaron márt. 12kén 1846. Széki Székly Zsigmond m. k. több megye táblabírája. 1—3

Kész misemondó-ruhák.

Hirsch Ferencz selyem- és divatárus

boljában legjutalmash áron kaphatók; továbbá: selyem, arany- és ezüst himzetű gyönyörű nehéz templomszövetek dísztrényekre, damasz-szövetek zászlókra s egészen nehéz violaszín és vörös gros de naples, habos (moiré) és őrszalagok Pesten a váci utcában „a szarvashoz” hol mindentéle megbízatás elfogadatik mindennemű templomi dísztrényekre, menyecetre, püspöksüvegre, velumra, biretre, albára, szemfödélre, ostyazacsókra s tef. jutalmas és gyors szolgálat mellett. 5—6

Csödület. A sz. h. dorogi nemzeti fótanodában az alsó és felső fő-osztályu 80 pft. készpénz, 20 pozsonyi mértő gabna-fizetéssel és szabad lakással összekötött tanítói-állomások megüresedvén, azoknak csöd után leendő betöltésére folyó 1846. évi május 1ső napja oly formán tüzetik ki határnapul, hogy az azt elnyerni ohajtók, szükséges bizonyítványokkal ellátva folyamodványukat a helybeli lelkész s tanoda-igazgató nt. Szabó György úrhoz, mint a közönség által a folyamodók bizonyítványaik megbirálására kirendelt küldöttség elnökéhez személyesen adják be. — Kelt H. Dorogon, január 15én 1846. Kiadta Farkas Lajos aljegyző. 2—3

Legújabbban megjelent s Emich, Heckenaszt és Hartlebennél kapható: „A természetet magyarozó atya.” Ajándékul szorgalmas gyermekeknek. Irtta Schults testvérpár. Ot rézmetszetű képpel. Ára csak 40 kr. p.p. — Ezen könyv, hogy röviden a Budapesti Híradó szavaival éljünk: „hasznossága s olcsósága miatt egyíránt ajánlható.” 3—3